

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№8(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 490 sahifa,
3-avgust, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Sun'iy intellekt muhitida o'sib kelayotgan Alfa avlodining shaxsiy va psixik rivojlanishi	10
<i>Jo'rayeva Dilfuza Abdug'aniyevna</i>	
Teng yonli uchburchak xossalari va kesmaning o'rta perpendikulyari xossalariidan foydalangan holda masalalar yechish	13
<i>Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Xiva xonligining siyosiy boshqaruv modeli: Buxoro va Qo'qon xonliklari bilan qiyosiy tahlili.....	17
<i>Mutallibjonov Boburmirzo</i>	
Boshlang'ich sinfda informatika fanini o'qitish metodikasi	26
<i>Nosirova Feruza Baxadir qizi</i>	
Funksional savodxonlik asosida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini professional rivojlantirishning strukturaviy-faoliyatli modeli.....	30
<i>Gafurova Mahfuza Abbosovna</i>	
Mutafakkirlar asarlarida bolalar faolligini shakllantirishda o'yinlardan foydalanishning yoritilishi	35
<i>Ravshanova Uldona Narziboyevna</i>	
Ijtimoiy-madaniy qadriyatlar variatsiyasi sharoitida talabalarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish mazmuni	39
<i>Vorisova Barnoxon Olimjon qizi</i>	
Huquqiy ta'lim va huquqiy tarbiya integratsiyasi orqali yoshlar orasida huquqbuzarliklarning oldini olish	43
<i>Habibjonov Izzatbek Dilshodjon o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy va refleksiv tafakkurini rivojlantirishda antfragil yondashuvning o'rni.....	51
<i>G'ulomjonova Ziyodaxon A'zamjon qizi</i>	
Badiy adabiyotning yoshlar tarbiyasidagi didaktik imkoniyatlari	57
<i>Irisboyeva Xotiraxon Utbasarovna</i>	
Talabalarining o'quv amaliyoti jarayonida kasbiy mobilligini rivojlantirishda dual ta'limga asoslangan metodikani takomillashtirish	61
<i>G'ofurov To'liqinjon</i>	
Didactic Opportunities of Content and Language Integrated Learning (CLIL) Technology in English Language Teaching	67
<i>Ismailova Aziza Dilshodovna</i>	
Фольклорные источники в историко-географическом изучении памятников Устюрта.....	72
<i>Канаатов Есимкан</i>	
Xorijiy davlatlar tajribasida o'zgarishlarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish amaliyoti.....	76
<i>Abdullayev Amirulla Xazratovich</i>	
Algoritmik faollikni rivojlantirishning zamonaviy metodik yondashuvi	81
<i>Pardayeva Kamola Sultonovna</i>	
Sun'iy intellekt va startap ekotizimi asosida talabalarining tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish	86
<i>Imomaliyev Quvvat Choriyevich</i>	
Maktab ta'limida o'qitish sifatini baholashning ko'p tarmoqli raqamli-diaagnostik tizimini joriy etish va boshqarish	91
<i>Nurmetov Tursunbek Kenjayevich</i>	
Event ta'lim texnologiyasi vositasida talabalarining o'qish samaradorligini oshirish	96
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Bo'tayeva Saodat Xudoyor qizi</i>	
Texnologik ta'lim yo'nalishi talabalarining malakaviy va pedagogik amaliyotlari uzviyligini ta'minlashning metodik modeli	99
<i>Mardonov Maqsudbek Maxmudovich</i>	
Nogironligi bo'lgan bolalarni tarbiyalayotgan oilalarga ijtimoiy-psixologik yordam ko'rsatishning nazariy-metodologik asoslari	103
<i>Umarova Umidaxon Ibaydullayevna</i>	

Chizmachilik darslarida animatsiyali modellarni qo'llashning pedagogik asoslari	108
<i>Xo'janiyozov Shokir Rustamovich</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish metodikasi va uning eksperimental samaradorligi	114
<i>Isroilova E'zoza Akmal qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlarida ingliz tilini o'qitishda veb-kvestlar va raqamli keyslarni samarali qo'llash usullari	119
<i>Shermatova Ra'no O'ktam qizi, Baxodirova Gulnoz Kamalovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini takomillashtirish texnologiyalari	124
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Bo'lajak fizika o'qituvchilarini nanotexnologiya sohasidagi bilimlarni taqdim etishga va o'qitishga tayyorlash metodikasi	129
<i>Sottarov Abduvali Umirqulovich</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning raqamli tafakkurini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish	133
<i>Nuraliyeva Feruza Abdusalim qizi</i>	
Emotsional intellekt va raqamli kommunikatsiya: yoshlar psixologiyasida zamonaviy tendensiyalar	137
<i>Qahharov Nuriddin Sherbek o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda "o'quv burnout" (o'qishga nisbatan charchash va sovish) holatining oldini olishda motivatsion pedagogik texnologiyalar	142
<i>Babajanova Gulmira Muratbayevna</i>	
Linguopragmatic Errors in Artificial Intelligence-Generated Translations	147
<i>Aytmuxamedova Durdona Jasur qizi</i>	
Клинические особенности аллергодерматозов у лиц, проживающих в Ташкентской области	153
<i>Абдуллаева Ф. Б., Саипова Н. С.</i>	
Tyutorlik faoliyatining pedagogik ahamiyati	160
<i>Ashirova Gulnora Xayrullayevna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbga yo'naltirish metodikasini takomillashtirish	164
<i>Nurmuratova Iroda Nuriddinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlashda diqqat yetishmasligi va giperfaollik: mnemotexnik korreksiya	169
<i>Egamberdiyeva Xuriyat Egamberdiyevna, Kaxxarova Ozoda Abdimo'minovna</i>	
The Historical Development of Translation	173
<i>Sharopova Gulnoza Odil qizi</i>	
Integratsiya jarayonlarini samarali boshqarishga yo'naltirilgan metodik tizim	176
<i>L. T. Xudaybergenova</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlari metodikasini ishlab chiqish	180
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining diagnostik kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni: ilmiy adabiyotlar sharhi	186
<i>Xalimova S. A.</i>	
The Role and Opportunities of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Educational Institutions	191
<i>Abduqahorova Lobar Oybekovna</i>	
Malaka oshirish jarayonida maktab direktorlarining mediakompetentligini rivojlantirishning tashkiliy-boshqaruv mexanizmi	197
<i>Xidirova Maftuna Ilhom qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya berishda STEAM va an'anaviy usullarning qiyosiy tahlili	205
<i>Boltayeva Nasiba Ilhom qizi</i>	

Kasb-hunar ta'limida elektromobillar va robototexnika yo'nalishlarini rivojlantirish: xalqaro hamkorlik tajribasi va "2+1" dual ta'lim modeli.....	209
<i>Dushanov Nuriddin Qo'ldoshovich, Suvonov Murodjon Abdurahmon o'g'li, Ibragimova Dinara Rustam qizi, Karimova Oygul Ro'ziyevna, Avliyoqulov Muxammad Mustafoyevich</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlarining metodikasini ishlab chiqish ...	212
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda "ijodiy faoliyat" va "kreativlik" konseptlarining nazariy-metodologik interpretatsiyasi...	218
<i>Komila Aytmuratova</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining leksik kompetensiyasini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyasi asosida rivojlantirishga doir mashqlar tipologiyasining samaradorligi.....	222
<i>Maxmudova Feruza Salimjonovna</i>	
O'zbek va rus nasrida oilaviy munosabatlarning badiiy-psixologik talqini	227
<i>Qurbonova Malika Toxir qizi</i>	
O'quv-biluv kompetensiyasining nazariy asoslari va zamonaviy pedagogik yondashuvlar	230
<i>Saydaxmedova Barno Batirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matematik tayyorgarligi tarkibi: TIMSS va PISA xalqaro baholash dasturlari asosidagi nazariy tahlil	235
<i>Abdusattarova Zaynab</i>	
Fizikani o'qitishda barqaror taraqqiyot tushunchalarini rivojlantirish: O'zbekiston kontekstida adabiyotlar tahlili.....	243
<i>Avazova Oltin</i>	
Futbolda 11–12 yoshli darvozabonlarni texnik-taktik jihatdan tayyorlashda maxsus mashqlarning ahamiyati	247
<i>Ibragimov Qosimbek Isroil o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanni o'qitish jarayonida sun'iy intellekt yordamida foydalanib nazariy bilimlarni hayotga tatbiq qilib o'rganish metodlari	253
<i>Jo'layeva Munira Choriyevna</i>	
Creativity-Oriented Language Teaching in Karakalpak Folk Pedagogy	256
<i>Khodzhanizayeva Aygul Aytmuratovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda estetik kompetentlikni rivojlantirishning metodik asoslari.....	264
<i>Saidova Dilorom Erkinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	269
<i>Farhodova Sevara Qo'ziboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari.....	274
<i>Norkulova Jasmina Sodikovna</i>	
Umumta'lim maktablarida matematik kechalar orqali o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish samaradorligi.....	277
<i>Saytniyozov Adham Annamuhomet o'g'li</i>	
Tibbiy va pedagogik ta'lim jarayonida "Case Study" metodini qo'llash orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish	282
<i>Shaymatova Azizaxon Rustambekovna</i>	
Dutor ijrochiligidan amaliy-texnik jihatlariga e'tibor qaratish va ushbu jarayonni rivojlantirish	286
<i>Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari	293
<i>Turimbetova Sveta Muhammedaliyevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlik menejmentini takomillashtirishda direktor o'rinbosarining roli	297
<i>Xolnazarova Shaxnoza Baxodir qizi</i>	
Адаптивная геймификация в школьном обучении физике	304
<i>Индира Бахадуровна Ерленесова</i>	
Bo'lajak pedagoglarda qadriyatlar tizimining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar	309
<i>Taylanova Sh. Z.</i>	

Metakognitiv kompetensiya: mohiyati va mazmuni, tarixiy evolyutsiyasi.....	317
<i>Xasanova Feruza Xurramovna, Abdullayeva G. A.</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy tayyorgarlikni ta'minlovchi refleksiv va motivatsion mexanizmlar	322
<i>Fayziyeva Umida Asadovna</i>	
Arab tilida jumla tuzilishi: ismiy va fe'liy jumlalarning nahviy tahlili	328
<i>Quqonboyeva Moxlaroyim Elmurodjon qizi</i>	
"Maugli" asarining didaktik ahamiyati va obrazlar tahlili	333
<i>To'g'onova Dinoraxon Mansurjon qizi</i>	
Jadid taraqqiyparvari Ahmad Zaki Validiyning ijtimoiy-siyosiy faoliyati va uning vatanparvarlik harakatlari...	337
<i>Raximov Azizbek Normurodovich</i>	
Biologiya darslarida kooperativ ta'lim texnologiyasidan foydalanish metodikasi	342
<i>Ibodova Mahfuza Namozovna</i>	
Ta'limni tashkil etishning pedagogik omillari	346
<i>Yuldasheva Nilufar Abdullayevna, Hazratkulova Lobar To'rabek qizi</i>	
5–7 yoshli qizlarda badiiy gimnastika orqali maxsus harakat ko'nikmalarini rivojlantirish	350
<i>Botirova Sayyora Nurullayevna</i>	
Talabalarda grammatik kompetensiyani rivojlantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari	354
<i>Aymanova Shiyrinay Kamilovna</i>	
Yosh ofitserlarda xizmat rezistentligini belgilovchi ijtimoiy-psixologik determinantlar	357
<i>Rejаметова Irada Ikramshikovna</i>	
Chapaqay o'quvchilarda grafik malakalarni rivojlantirishning o'ziga xos jihatlari	363
<i>Yusufzoda Shabnami Yunus</i>	
Преимущества использования STEAM технологий в дошкольном образовании.....	368
<i>Садикова Д. Х.</i>	
Sun'iy intellekt bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning kognitiv mustaqilligi va metakognitiv nazoratining pedagogik-psixologik determinantlari	371
<i>Saliyeva Muslima Maxsetbay qizi</i>	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt asosidagi kiberxavfsizlik tizimlarining etik va huquqiy jihatlari o'qitish metodikasi	377
<i>Turanova Aynur Baxtjan qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar alaliyasini korreksiya qilishda neyrostimulyatsiya hamda logopedik texnologiyalarning kompleks qo'llanilishi.....	381
<i>Axunxodjayeva Dildoraxon G'anixon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla hamkorligi korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida	384
<i>Qilichova Marxabo Xudaykulovna</i>	
Informatika fanini innovatsion vositalar bilan o'qitish.....	392
<i>Allaberganova Muyassar, Po'lotova Sevinchoy Arslon qizi</i>	
Jamoat tartibini saqlash xizmatida boshqaruv kompetensiyalarining ijtimoiy-psixologik determinatsiyasi....	397
<i>Mamatxanov Nodirxon Sadridin o'g'li</i>	
Sociolinguistic Variation in English: A Study of Dialects and Accents.....	402
<i>Keldiboyeva Diyora Shuhratilla qizi, Ramazonova Feruzaxon Akbarovna</i>	
Ingliz va o'zbek multimodal diskursida lingvomadaniy ma'noning verbal-vizual vositalar orqali voqelanishi: chog'ishtirma-pragmatik tahlil.....	405
<i>Mo'minova Maftuna Alijonovna</i>	
Long-Term Retention and Pragmatic Use of English Idioms Following Adaptive Instruction: A Longitudinal Follow-Up Study.....	409
<i>Alisher Sidikov Uktamjonovich</i>	
Ta'lim klasteri sharoitida bo'lajak muhandislarning tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari va metodik modeli	418
<i>Yangiyev Shavkat Norkobulovich</i>	
Ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarining biologiya fanidan olimpiada masalalarini yechish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	422
<i>Sh. Yu. Abdunabiyeva</i>	

Dual ta'lim modeli sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik muloqot kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	428
Turamuratov Ulug'bek Uraqovich	
Bo'lajak o'qituvchilarni raqamli baholash faoliyatiga tayyorlashning pedagogik modeli	433
Raisov Shamsiddin Rashid o'g'li	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarining kreativ fikrlashini rivojlantirishda raqamli pedagogik texnologiyalarning samaradorligi	438
Radjapov Aybek Allaberganovich	
Miya falajiga chalingan bolalar bilan qilichbozlik mashg'ulotlarini o'tkazish uchun moslashuvchan dasturni ishlab chiqish va raqamli uslubiy yordam	442
Davranova Maftunabonu Elyorovna	
Maxsus pedagogika yo'nalishi talabalari kasbiy mas'uliyatini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari...	448
Xalimova Ozoda	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlashini raqamli didaktik o'yinlar vositasida rivojlantirish	451
Sabohat Sharofiddinovna Siddiqova	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy-metodik kompetentligini rivojlantirishda simulyatsion texnologiyalarni qo'llash metodikasi	455
Baratova Yulduz	
Talabalar huquqiy madaniyatini yuksaltirishda sun'iy intellektning o'rni	461
Shamsudinova Malika Ulug'bek qizi	
Deviant xulqli o'quvchilarni tarbiyalashning pedagogik-psixologik muammolari va ularning yechimlari.....	464
Usmonov Abdurashid Norbo'tayevich	
Muloqot va uni o'smirlik yoshida rivojlantirish masalalari	470
Orifova Sabot Yakubovna	
O'smirlik davridagi shaxslararo munosabatlarni tadqiq etish metodlari.....	474
Safarova Dilnoza Kuchkarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining barkamol yosh avlodni shakllantirishida milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni	478
Ibodullayeva Dildora Shukrulla qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi ahamiyatining rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida tahlili.....	481
Oripova A'lo O'ktam qizi	
Logopediya fanida me'yor tushunchasining zamonaviy talqinlari: nazariy yondashuvlar va metodologik asoslar.....	485
Turg'unboyev Sirojiddin Faxriddinovich	

TALABALAR HUQUQIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI

Shamsudinova Malika Ulug'bek qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

"Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrası
stajyor o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim tizimida talabalar huquqiy madaniyatini yuksaltirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining tutgan o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Huquqiy madaniyatning tarkibiy elementlari, talabalarda huquqiy ong va huquqiy tafakkurni shakllantirish mexanizmlari hamda sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning afzalliklari va mavjud muammolari o'rganiladi. Tadqiqot davomida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy-huquqiy tahlil, statistik ma'lumotlarni umumlashtirish va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Natijalar sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalari, virtual huquqiy maslahatchilar, adaptiv o'quv tizimlari hamda chatbotlardan foydalanish talabalarning huquqiy bilimlari, huquqiy tafakkuri va huquqiy madaniyatini rivojlantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. Shu bilan birga, sun'iy intellektidan foydalanishda axborot xavfsizligi, akademik halollik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish masalalariga alohida e'tibor qaratilishi lozimligi asoslanadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, huquqiy madaniyat, huquqiy ong, oliy ta'lim, talabalar, raqamli ta'lim, chatbot, huquqiy savodxonlik, innovatsion texnologiyalar.

Abstract: This article provides a scientific analysis of the role of artificial intelligence technologies in enhancing the legal culture of students within the higher education system. It examines the structural components of legal culture, the mechanisms for developing students' legal awareness and legal reasoning, as well as the advantages and existing challenges associated with the use of artificial intelligence tools. The study employs methods of scientific literature review, comparative legal analysis, statistical data synthesis, and a systematic approach. The findings indicate that the use of AI-based educational platforms, virtual legal advisors, adaptive learning systems, and chatbots significantly contributes to the development of students' legal knowledge, legal reasoning, and legal culture. At the same time, the study emphasizes the importance of ensuring information security, maintaining academic integrity, and protecting personal data when implementing artificial intelligence technologies.

Key words: artificial intelligence, legal culture, legal awareness, higher education, students, digital education, chatbot, legal literacy, innovative technologies.

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ роли технологий искусственного интеллекта в повышении уровня правовой культуры студентов в системе высшего образования. Рассматриваются структурные элементы правовой культуры, механизмы формирования правового сознания и правового мышления студентов, а также преимущества и существующие проблемы использования средств искусственного интеллекта. В ходе исследования были использованы методы анализа научной литературы, сравнительно-правового анализа, обобщения статистических данных и системного подхода. Результаты исследования показывают, что использование образовательных платформ на основе искусственного интеллекта, виртуальных правовых консультантов, адаптивных обучающих систем и чат-ботов оказывает существенное влияние на развитие правовых знаний, правового мышления и правовой культуры студентов. Вместе с тем обосновывается необходимость уделять особое внимание вопросам информационной безопасности, академической добросовестности и защиты персональных данных при использовании технологий искусственного интеллекта.

Ключевые слова: искусственный интеллект, правовая культура, правовое сознание, высшее образование, студенты, цифровое образование, чат-бот, правовая грамотность, инновационные технологии.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida jamiyatning barcha sohalarida, xususan, ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanilishi tobora kengayib bormoqda. Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi fuqarolarning huquqiy bilim va ko'nikmalarini zamonaviy axborot texnologiyalari asosida rivojlantirishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalari talabalari kelajakdagi mutaxassis sifatida nafaqat

kasbiy bilimlarga, balki yuksak huquqiy madaniyatga ham ega bo'lishlari zarur.

Huquqiy madaniyat shaxsning qonunlarga hurmat bilan munosabatda bo'lishi, huquq va majburiyatlarini anglashi, huquqiy normalarga ongli ravishda rioya qilishi hamda huquqiy munosabatlarda faol ishtirok etish qobiliyatini ifodalaydi. Talabalarda huquqiy madaniyatni shakllantirish davlatning demokratik rivojlanishi, fuqarolik jamiyatini mustahkamlash va qonun ustuvorligini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt ta'lim jarayonini individuallashtirish, bilimlarni avtomatik baholash, o'quv materiallarini shaxsiy ehtiyojlarga moslashtirish, virtual yordamchilar orqali maslahat berish va ta'lim samaradorligini oshirish imkoniyatlarini yaratmoqda. Xususan, ChatGPT, Gemini, Copilot kabi generativ sun'iy intellekt tizimlari huquqiy tushunchalarni sodda va tushunarli tarzda izohlash, amaliy vaziyatlarni modellashtirish hamda interaktiv o'qitishni tashkil etishda muhim vositaga aylanmoqda.

Shunga qaramasdan, sun'iy intellektidan foydalanishda bir qator muammolar ham mavjud. Jumladan, noto'g'ri yoki eskirgan huquqiy ma'lumotlarning taqdim etilishi, akademik halollik tamoyillarining buzilishi, algoritmik xatolar hamda sun'iy intellekt tizimlariga ortiqcha qaramlik kabi omillar ilmiy tadqiqotlarni talab etadi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi ham aynan sun'iy intellektning talabalar huquqiy madaniyatini rivojlantirishdagi imkoniyatlari va cheklovlarini kompleks tahlil qilish zarurati bilan izohlanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Huquqiy madaniyatni shakllantirish masalasi yuridik va pedagogik adabiyotlarda keng o'rganilgan. Olimlarning fikricha, huquqiy madaniyat shaxsning huquqiy bilimlari, huquqiy ongi, huquqiy tafakkuri hamda qonunlarga hurmatini o'z ichiga oladi. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarida talabalarning huquqiy madaniyatini rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

UNESCO sun'iy intellekt ta'lim sifatini oshirish, o'quv jarayonini individuallashtirish va talabalarning mustaqil ta'lim olishini qo'llab-quvvatlashini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, tashkilot akademik halollik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish masalalariga alohida e'tibor qaratishni tavsiya etadi ^[1].

Russell va Norvig kabi olimlar sun'iy intellektni murakkab masalalarni inson kabi tahlil qilish va yechishga qodir texnologiyalar majmui sifatida izohlaydilar. Ularning fikricha, sun'iy intellekt ta'limda bilimlarni tezkor tahlil qilish, o'quv jarayonini avtomatlashtirish va shaxsiylashtirish imkonini beradi ^[2].

Egamberganov talabalar huquqiy madaniyatini rivojlantirishda sun'iy intellekt asosidagi interaktiv platformalar va virtual huquqiy maslahatchilar samarali vosita ekanligini asoslaydi ^[4]. Kadirova sun'iy intellektning yoshlar huquqiy ongini shakllantirishdagi ahamiyatini tahlil qilib, chatbotlar va raqamli platformalar huquqiy savodxonlikni oshirishga xizmat qilishini qayd etadi ^[3].

Shu bilan birga, ayrim olimlar sun'iy intellekt platformalaridan foydalanishda sun'iy intellekt tomonidan olinayotgan ma'lumotlarning ishonchiligi hamda ko'pgina vaziyatlarda ushbu zamonaviy ta'lim talabalarning mustaqil fikrlashiga salbiy ta'sir ko'rsatish ehtimoli ham yuqori ekanligini ta'kidlab o'tmoqdalar. Shu sababli ham sun'iy intellektidan foydalanishda, albatta, o'qituvchi nazorati hamda ma'lumotlarni avval tekshirib, keyin ulardan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda turli xil metodlarning uyg'unlashgan yondashuvi qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, kontent tahlili hamda umumlashtirish usullari tashkil etdi. Xususan, adaptiv o'quv platformalari, virtual huquqiy maslahatchilar, chatbotlar, avtomatlashtirilgan test tizimlari hamda generativ sun'iy intellekt vositalarining imkoniyatlari qiyoslandi.

Tahlil jarayonida quyidagi mezonlar asos qilib olindi:

- huquqiy bilimlarning oshishi;
- huquqiy tafakkurning rivojlanishi;
- mustaqil ta'lim samaradorligi;
- axborotga tezkor kirish imkoniyati;
- talabalarning motivatsiyasi;
- tanqidiy fikrlash ko'nikmalarining rivojlanishi.

Bundan tashqari, SWOT tahlili yordamida sun'iy intellektning huquqiy ta'limdagi kuchli va zaif tomonlari, mavjud imkoniyatlar hamda ehtimoliy xavflari baholandi. Tadqiqot natijalarining ishonchiligi ta'minlash maqsadida turli ilmiy manbalardan olingan ma'lumotlar o'zaro solishtirildi, tahlil qilindi va umumlashtirildi. Olingan natijalar ilmiy mantiq, obyektivlik hamda tizimlilik tamoyillari asosida talqin qilindi ^[5].

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalarini oliy ta'lim jarayoniga integratsiya qilish talabalar huquqiy madaniyatini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Tahlillar davomida aniqlanishicha, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalari talabalarga huquqiy bilimlarni mustaqil o'zlashtirish, murakkab huquqiy tushunchalarni sodda shaklda tushunish hamda qonunchilikdagi yangiliklardan tezkor xabardor bo'lish imkonini beradi.

Huquqiy madaniyatni rivojlantirishda sun'iy intellektning samaradorligi quyidagi yo'nalishlarda yaqqol namoyon bo'ladi.

Huquqiy axborotga tezkor kirish. An'anaviy ta'limda talabalar zarur huquqiy ma'lumotni topish uchun ko'plab darsliklar va normativ-huquqiy hujjatlarni ko'rib chiqishga majbur bo'lsa, sun'iy intellekt tizimlari qisqa vaqt ichida kerakli ma'lumotni izlab topish va izohlash imkoniyatini yaratadi.

Masalan:

- Konstitutsiyaviy huquqlarni sodda tilda tushuntirish;
- mehnat huquqi bo'yicha amaliy vaziyatlarni sharhlash;
- fuqarolik huquqidagi nizolarni modellashtirish;
- qonunlarning mazmunini qisqa tahlil qilish.
- Bu esa talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Individual o'qitish imkoniyati. Sun'iy intellekt har bir talabaga uning bilim darajasiga mos topshiriqlarni tavsiya etadi. Adaptiv ta'lim algoritmlari talabaning qaysi mavzuda qiyinchilikka duch kelayotganini aniqlaydi va qo'shimcha tushuntirishlarni taklif qiladi.

Interaktiv huquqiy ta'lim. Chatbotlar va virtual yordamchilar talabalar bilan tizimli muloqot olib boradi. Masalan, talaba quyidagi savollarni berishi mumkin: "Fuqarolik shartnomasi nima?", "Ma'muriy javobgarlik qachon yuzaga keladi?", "Konstitutsiyaning asosiy prinsiplari qaysilar?" Sun'iy intellekt qisqa muddat ichida javob berib, qo'shimcha misollar ham keltiradi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalari talabalar huquqiy madaniyatini shakllantirishda yangi pedagogik imkoniyatlarni yaratmoqda. Ayniqsa, generativ sun'iy intellekt vositalari murakkab huquqiy masalalarni oddiy va tushunarli shaklda izohlash orqali ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirmoqda.

Huquqiy madaniyat faqat qonunlarni bilish bilangina emas, balki ularga hurmat bilan munosabatda bo'lish, huquqiy mas'uliyatni his qilish va huquqiy qadriyatlarni kundalik hayotga tatbiq etish bilan ham belgilanadi. Shu nuqtayi nazardan, sun'iy intellekt vositalari nazariy bilimlarni amaliy vaziyatlar bilan bog'lash imkonini beradi.

Biroq, sun'iy intellektning barcha javoblari mutlaq to'g'ri deb qabul qilinmasligi kerak. Huquq sohasi doimiy ravishda yangilanib boradi. Shuning uchun talabalar sun'iy intellekt bergan ma'lumotlarni amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar bilan solishtirib, tekshirish ko'nikmasiga ega bo'lishlari lozim. Shu nuqtayi nazardan, sun'iy intellektidan samarali foydalanish quyidagi shartlarga bog'liq:

- talabalarda tanqidiy fikrlashni shakllantirish;
- akademik halollik tamoyillariga qat'iy rioya qilish;
- sun'iy intellekt etikasi bo'yicha maxsus kurslarni joriy etish;
- shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish mexanizmlarini kuchaytirish.

Shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida huquqiy fanlarni o'qitishda sun'iy intellekt yordamida virtual sud jarayonlari, elektron kazuslar, adaptiv test tizimlaridan foydalanish ham ko'zlangan natijani beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari sun'iy intellekt texnologiyalarining talabalar huquqiy madaniyatini yuksaltirishda muhim o'rin tutishini ko'rsatdi. Sun'iy intellekt ta'lim jarayonini individuallashtirish, huquqiy bilimlarni tezkor egalash, mustaqil ta'limni rivojlantirish hamda huquqiy tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. Guidance for Generative AI in Education and Research. - Paris: UNESCO, 2023.
2. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. 4th ed. - Pearson Education, 2021.
3. Kadirova M. A. "Sun'iy intellekt va huquqiy ong: yoshlar huquqiy madaniyatini shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni" // "Sun'iy intellektni pedagogik ta'limga integratsiya qilish: muammo va yechimlar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. - Andijon, 2025.
4. Egamberganov A. "Talabalar huquqiy madaniyatini oshirishda sun'iy intellektidan foydalanish masalalari" // Multidisciplinary Journal of Science and Technology. - 2025.
5. Aliqulova M. M. Innovatsion pedagogika: uslubiy qo'llanma. - T., 2012.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №8(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.